

ל"ג בעומר: צום? חג? למה? ומה הקשר לבנין המקדש?

מה המקור לציון המיוחד של ח"י באייר/ ל"ג בעומר וכיצד קשור ל"ג בעומר קשור לבנין המקדש ולגאולת הר הבית? הרב אברהם קוסמן מנסה לפענח את התעלומה.

מאת: שוקי דגן / ארבע כנפות

ל"ג בעומר הוא יום שנוהגים בו שמחה ואין אומרים בו תחנון כמובא בפוסקים בשו"ע אור החיים ובמקורות המוגדר כיום שמחתו של רשב"י ז"ע. בזוהר הקדוש מובאים דברי רשב"י על כך. בדורות מאוחרים יותר, נמצאים מספר פירושים מדוע נקבע כיום שמחה. יש שפרשו שהטעם הוא מחמת חדושי התורה המופלאים שהתגלו באותו זמן ויש שכתבו שעל אף שהוא עת הפטירה של רשב"י מכל מקום יש שמחה בשמים כאשר נשמת הצדיק עולה.

אולם לצד המנהגים הרבים והמגוונים שנקשרו בו מעורר יום ל"ג בעומר גם שורה של שאלות הסטוריות: מהו מקור השמחה הנוהגת ביום זה? אימתי נקבע צביונו המיוחד והחגיגי? מה בדיוק אירע בו? מה פשר הזיקה שבין שמחת היום לבין רבי שמעון בר יוחאי מחבר ספר הזוהר? ומה מקור הדעה הרווחת כאלו התנא הא-לוקי הסתלק לעולמו ביום זה?

הנסיון להתחקות אחר התשובות לשאלות הללו קשה ומורכב. מי שהקדיש מאמץ רב בחקר שרשיו הלויים בערפל של יום ל"ג בעומר הוא הרב אברהם קוסמן, מרבני מכון 'הלכה ברורה' ומגיד שעור בבית המדרש שבבית הכנסת 'ישורון' בירושלים. לאחר מסע חפשים במהלכו ליקט רסיסי מידע ממקורות רבים ומגוונים עלה בידו להרכיב את הפסיפס ההסטורי המרתק של היום הזה ואת הגלגולים והתמורות שעברו עליו במרוצת הדורות.

הרב אברהם קוסמן:

בל"ג בעומר הונחו היסודות לבית המקדש

זהו ספור יוצא דופן שיש בו מעשי טעות שהשתרשו, עדויות עתיקות יומין, כתבי יד ישנים ואולי גם הד מפתיע ומרטיט לנסיין קדום וכמעט נשכח-מלב לחדש את בנין בית המקדש השלישי. אגב כך מתברר כי לפני שהפך ליום שמחה היה בכלל ל"ג בעומר... יום צום ויותר משהיום הזה קשור למירון, הוא עשוי להיות בעל זיקה עמוקה דוקא ל.. הר הבית ולירושלים.

לפני שניגע בתגליות המפליאות הללו הבה נבחן את השתלשלות מנהגי יום ל"ג בעומר במהלך הדורות האחרונים.

פליאתו של ה'חתם סופר'

ההילולא הגדולה במירון ביום ל"ג בעומר עוררה פליאה ואף תרעומת בקרב גדולי הדורות. "היכן מצינו לעשות יום מועד ביום סלוק הצדיק?", תמה בעל ה'חתם סופר'. "הלא ז' באדר [יום] מיתת משה רבינו הוא יום תענית וכן ראש חדש ניסן שנפטרה בו מרים... ולא ידעתי מה מקום להילולא?". תמיהה דומה מביע בעל ה'שואל ומשיב': "והרי על מיתת הצדיקים מתענים ואיך נעשה יום טוב במות רבנו

הגדול רשב"י זיע"א? ואם מפני שהזהר קראו 'הילולא', היינו לו - ששמחה הוא לו, שהלך למנוחות, אך אותנו - עזב לאנחות"?

דבר מופלא אירע עם ה'חתם סופר' שלרגל ההילולא לא יכל לעלות לא"י למרות שעז היה חפצו לחון את אדמת ארץ ישראל: "...אבל מטעם זה הייתי אני מן הפרושים [להמנע מעליה לארץ], שלא אצטרך להיות יושב שם ומשנה מנהגם בפניהם ושלא ארצה להתחבר עמהם בזה [היינו, שלא אצטרך לעלות אתם למירון]". בנהירה ההמונית לגליל הוא אף רואה ענין שגלגלו משמים כדי להאריך את הגלות ולהשאיר את ירושלים שוממה (!): "הואיל ובעוונותינו הרבים עדין לא הגיע עד עתה זמן בנינה [של העיר ירושלים], על כן היה זאת כדי שלא יתישב ירושלים ביתר עז, כי לא זכינו לכך. מי יתן ויזכני ה' יתברך להיות מהמישבים של ירושלים ועל כל פנים לא מהמהרסים והמחריבים, חס וחלילה, להאריך גלות ישראל".

לאור בטיים אלו מתחזקת התמיהה שבעתיים - כיצד נקשרה הילה של שמחה סביב יום ל"ג בעומר? ואימתי נולדה המסורת אודות פטירת רשב"י ביום זה?

ומה במקורות?

מה שמוסיף לערפל האופף את יום ל"ג בעומר היא איזכורו בגמרא ובמדרש. הגמרא מספרת בקצור על 'שנים עשר אלף זוגות תלמידים של רבי עקיבא, שמתו מפסח ועד עצרת'. בדברים הקצרים הללו אין כל אזכור ליום ל"ג בעומר או לרשב"י.

בעל ה'מאירי' הוא הראשון שמציין מסורת בשם הגאונים לפיה פסקו תלמידי רבי עקיבא למות ביום ל"ג בעומר ולפיכך אין צמים בו. אולם עדין אין בדבריו אזכור של רשב"י או של שמחה מיוחדת ביום הזה. המקור הקדום ביותר שמתייחס לל"ג בעומר כאל יום שמחה הוא המהרי"ל, לא בגלל שביום זה אירע משהו מיוחד אלא משום שלשיטתו תלמידי רבי עקיבא מתו רק בימים שבהם אומרים 'תחנון' ולפי חשבונו בין פסח לעצרת ישנם רק 32 ימים שבהם אומרים תחנון. לשיטה זו שמחת ל"ג בעומר היא זכר לעובדה שהתלמידים מתו ב 32- ימים, למרות שבפועל היו הימים הללו פזורים לאורך כל התקופה שבין פסח לעצרת.

אמנם מקורות משלהי תקופת הגאונים מספרים כי במועדים מסוימים היו נוהגים להשתטח על קברי צדיקים באזור צפת ומירון, בין היתר ישנם תאורים על מתפללים שעלו לקברי הלל ושמאי והיו מתפללים שם על ירידת גשמים. מאוחר יותר, בימי תלמידי הרמב"ן, נהגו העולים להתקבץ ליד קבר רשב"י ביום ט"ו באייר (פסח שני) ולשמוח שם כשלשה ימים עד ל"ג בעומר. כאמור, כל זאת ללא כל זיקה מיוחדת בין רשב"י לבין ל"ג בעומר.

תשלום ל"שם שמים" וטעות סופר

עיון בספרי הראשונים והאחרונים מעלה שהפעם הראשונה בו נזכרת פטירתו של רשב"י בהקשר של ל"ג בעומר הוא במהדורה השניה של הספר 'פרי עץ חיים' אותו ערך ר"מ פופריש על פי כתבים שהיו אצל רבי חיים ויטאל. מכאן התפשט והתפרסם הענין לספרים רבים.

בספר מתאר רבי חיים ויטאל כיצד הלך האריז"ל בל"ג בעומר למירון "עם אשתו ועם בתו והיה שם ג' ימים". מתוך התאור עולה כי באותה תקופה נהגו לקיים בימים הללו שמחה עממית שתלמידי החכמים המעיטו בערכה. וכך הוא כותב: "רבי אברהם הלוי [מרבני העיר צפת] היה נוהג לומר תפילת 'נחם' [המבטאת אבלות. דהיינו: שלא התייחס ליום הזה כאל יום שמחה]... וכשסיים אחר התפילה, אמר מורי ז"ל [הכונה לאר"י הקדוש] בשם רשב"י הקבור שם שאמר לי: 'אמור לאיש הזה - למה הוא אומר 'נחם' ביום שמחתי?', לכן הוא יהיה בנחמה בזמן הקרוב [דהיינו שבעצמו יזדקק לנחמה]'. וכן לא

יצא החדש עד שמת בנו הגדול וקבל כוס נחמה עליו". וממשיך הספר ומסביר: "והטעם [לשמחה זו ביום ל"ג בעומר, לפי] שמת רשב"י ביום ל"ג בעומר, כי הוא מתלמידי רבי עקיבא שמתו בספירת העומר".

משפט קצר זה הוא הבסיס היחידי לטענה שרשב"י נפטר בל"ג בעומר, אך יותר משהוא מסביר את מקור השמחה הוא מעורר קושיות. בנוסף לתמיהה שכבר הזכרנו אודות קביעת יום שמחה במועד פטירתו של צדיק, מתעוררת שאלה נוספת – כיצד ניתן לומר שרשב"י היה מתלמידי רבי עקיבא שמתו בספירת העומר כאשר הגמרא כותבת בפירוש שרשב"י היה מחמשת התלמידים שנותרו בחיים אחרי המגיפה ושאותם העמיד רבי עקיבא לאחר שתלמידיו הראשונים מתו?

הטעות שהולידה 'יארצייט'

פרי עץ חיים: הספר שבו נפלג הטעות

התשובה לקושיות אלו היא שהצטוט הנ"ל הוא למעשה טעות סופר בת קרוב ל 300- שנה, טעות שהיו לה השלכות דרמטיות במשך הדורות. כאשר משוים את הספור המופיע בספר 'פרי עץ חיים' עם הגרסה המקבילה המובאת במהדורה המוסמכת יותר של כתבי האר"י, 'שמונה שערים', מתברר שבספר זה שנכתב בידי בנו של רבי חיים ויטאל, רבי שמואל ויטאל, מופיע שינוי קל אך רב משמעות המשנה לחלוטין את הדברים ומבטל באחת את כל הקושיות. וכך נכתב במהדורה מתוקנת ומוסמכת זו: "וכתבתי כל זה להורות כי יש שרש במנהג הזה [של שמחת ל"ג בעומר] ובפרט כי רשב"י ע"ה הוא מחמשת תלמידיו הגדולים של רבי עקיבא ולכן זמן שמחתו ביום ל"ג בעומר". כלומר לא "שמת" ביום זה, אלא "שמח" ביום זה.

כבר החיד"א בספרו 'מראית העין' הכיר בטעות זו וכך הוא כותב: "יש מי שכתב דפטירת רשב"י בל"ג בעומר וכן כתב בספר 'פרי עץ חיים', אך כבר נודע דבנוסחאות האר"י היה ערבוב והנוסחה האמיתית היא נוסחת ספר 'שמונה שערים'... והיא שמחת רשב"י ולא בא בפיו לומר שהוא פטירת רשב"י". דברים דומים מופיעים גם בספר 'בן איש חי'.

לפי גרסה מתוקנת זו כונתו של האריז"ל היתה להסביר לחבריו שלמרות שהשמחה המתקיימת סמוך לקבר רשב"י נקבעה לכאורה בסתם, מכל מקום יש לה שרש רוחני וזאת משום שרשב"י הוא אחד מחמשת התלמידים הגדולים שלא נענשו בימי ספירת העומר. החיד"א מוסיף ומעלה סברה לפיה השמחה ביום זה נובעת מכך שבל"ג בעומר התחיל רבי עקיבא ללמד תורה לתלמידיו החדשים ועל כן היה זה יום שמחה עבורם. כך או כך מה שברור הוא שהשמחה במירון אינה קשורה כלל להסתלקותו של רשב"י.

עדותם של גדולי ישראל המבוססת על מהדורת 'שמונה שערים' מלמדת כי נפל שיבוש בהעתקת כתבי האריז"ל, שיבוש שהצמיח את המסורת המדומה אודות פטירתו של רשב"י ביום הזה. עדות זו התבססה על ההנחה שמהדורת 'שמונה שערים' שנכתבה בידי בנו של רבי חיים ויטאל, מדויקת יותר מכל יתר המהדורות ויש להחשיבה עיקר, אולם כל עוד לא נבדק כתב היד המקורי של רבי חיים ויטאל עצמו לא היתה לכך הוכחה חותכת.

השמחה הפכה לפטירה

לאחרונה נודע כי עותק מצולם ובו קטעים מכתב היד המקורי של רבי חיים ויטאל התגלגל בדרך כלשהי ל"ספריה הלאומית" בגבעת רם. חמוש באמצעי צלום התיצב הרב קוסמן בספריה ולאחר בדיקה מאומצת של כתב היד הצליח לאתר את הקטע הרלוונטי ומצא את הפסקה השנויה במחלוקת. עתה הוברר מעל כל ספק שהנוסחה האמיתית היא אכן כפי שמופיע בספר 'שמונה שערים'.

עתה ניתן היה גם לעמוד על שרשרת הטעויות שהובילה לגרסה השגויה. השוואה בין המהדורות השונות לבין כתב יד קדום נוסף מספרית 'אוקספורד' מלמדת כי טעות הסופר נגרמה כתוצאה של העתקה מכתב היד בו נרשם: "וטעם שמ' רשב" ביום ל"ג בעומר כי הוא וכו'". המעתיק בחר לפענח את הקצור ולכתוב 'שמת רשב"', בעוד שלאמתו של דבר היה עליו לכתוב 'שמחת רשב"'. נמצא ששמחת רשב" הפכה בטעות למיתת רשב".

כיצד אירע שבהעתקה נפלה טעות כה בסיסית?

החיד"א עצמו כבר רמז על התשובה לכך בכתבו "כבר נודע שבנוסחאות האר"י היה ערבוב.... מאחורי הערה סתומה זו מסתתרת פרשה הסטורית עלומה. מסתבר שכאשר האר"י הקדוש נפטר פנה רבי חיים ויטאל לכל תלמידיו ואסף מהם את הכתבים שהיו בידיהם בנמוק שהזמן אינו ראוי עדין לגלוי הסודות. הכתבים נשארו מכונסים תחת ידו במשך 15 שנה. אחד מחכמי צפת בשם רבי יהושע בן נון התחנן שיניחו לו להסתכל בכתבים אבל המהרח"ו דחה את בקשתו ואמר שעדיין לא הגיע השעה. כאשר רח"ו שכב על ערש דוי ונלקח לדמשק, ניצל רבי יהושע את ההזדמנות ושילם לאחיו של רח"ו 50 זהובים כדי שיאפשר לו להעתיק את הכתבים. הוא הביא למקום מאה סופרים שעבדו במשך שלשה ימים והעתיקו את כל הספרים. בהעתקה חפזה זו, שנעשתה שלא בידיעתו של רח"ו, נפלו שיבושים ושגיאות לרוב ולא יפלא שגם הפרט העוסק ברשב" נכתב בקצרה, דבר שהוליד את הספור כאילו חל מועד פטירתו של רשב"י בל"ג בעומר.

מתי באמת חל יום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי?

"התשובה הפשוטה היא שאיננו יודעים", אומר הרב קוסמן, "בדיוק כשם שאיננו יודעים את מועד פטירתם המדויק של מרבית התנאים והאמוראים. נאמרו בענין הזה כמה השערות וניחושים אבל מקור מפורש - אין".

בנין בית שני (מכון המקדש)

בין העדויות המוקדמות ביותר להילולא שנערכה על קברו של רשב"י ביום ל"ג בעומר מרבים להזכיר את רבי עובדיה מברטנורא כמי שמתאר במכתבו שמחה זו. אולם בבדיקת המקור לטענה זו מתברר כי גם עדות זו מבוססת על טעות סופר. יש לתמוה ששיבוש זה עדין רווח בצבור.

המקור לטענה כי רבי עובדיה מברטנורא ביקר במירון בל"ג בעומר הוא בספר 'דרכי ציון' שיצא לאור בשנת תרמ"ו ובו מצוטט מכתב ששלח הרע"ב לאחיו באיטליה. במכתב זה נאמר: "בכ"ח אייר יום מיתתו, באים מכל הסביבות ומדליקין אבוקות גדולות מלבד מה שמדליקים עליו נר תמיד". המעתיק סבר כי מדובר בטעות ועל כן הוסיף בסוגריים "אמר המעתיק נראה שטעות סופר הוא וצ"ל י"ח אייר והוא יום מיתת התנא הא-לוקי רשב"י ז"ל יומא דהילוליה דיליה".

אולם המעיין בנוסח המלא של המכתב יווכח מיד כי אין כאן כל טעות סופר. רבינו עובדיה מתייחס בדבריו לקבר 'שמואל הנביא' שמועד פטירתו אכן חל ביום כ"ח באייר. יתירה מכך – בסיום אותו מכתב כותב הרע"ב: "אני לא יצאתי מירושלים ללכת אנה ואנה למן היום אשר באתי פה. לכן לא אוכל לדבר מאומה מן הגליל". לא יתכן איפה שהרע"ב התכוון בעדותו לתאר את הנעשה בקבר רשב"י אשר בגליל.

## צום ל"ג בעומר

פרשה זו היא רק אחד הרובדים שחשף הרב קוסמן בשעה שהתחקה אחר שרשי יום ל"ג בעומר. "תוך כדי המחקר בענין", הוא מספר, "נחשפתי לעובדה הסטורית מופלאה ומדהימה המאירה באור חדש את משמעות היום הזה".

כפי שכבר נוכחנו לראות, עוד לפני שהאר"י גילה את השרש הרוחני של היום הזה הוא כבר נקבע כיום שמחה ותפילה. אחרי שהתברר למעלה מכל ספק כי רשב"י לא נפטר ביום ל"ג בעומר נשאלת השאלה מה כן אירע ביום זה. מה טיבם של תפילות הללו ומדוע נקבעו דוקא ליום זה?

מסתבר שלל"ג בעומר היה מעמד מוכר עוד הרבה לפני שנקבע כיום שמחת רשב"י, או כיום שבו פסקו תלמידי ר"ע למות. בתקופה קדומה היה ל"ג בעומר יום... צום. מקור קדום לכך הוא ספר 'הלכות א' מהגניזה הקהירית, ספר עתיק מימי הגאונים בו נאמר כי י"ח באייר, דהיינו יום ל"ג בעומר, נקבע כיום צום לזכר פטירתו של יהושע בן נון. לקביעה זו ישנן אסמכתאות נוספות, בין היתר בפיוט שחיבר התנא רבי אלעזר הקליר, הפייטן הארץ ישראלי הקדמון. בפיוט נוסף שחובר על ידי רבי פנחס הכהן בסוף תקופת הפייטנים נכתב: "פסח וגון טמאים בישבו / צום יהושע בשמונה עשר בו / אייר". ראוי לציין כי בתקופה קדומה זו עיקר חשיבות היום הזה קשור לתאריך י"ח אייר ולא למנין ספירת העומר, עובדה שבהמשך תתגלה כרבת משמעות.

מענין במיוחד הוא תאור שהשתמר בתעודה אחרת שנמצאה אף היא בגניזה הקהירית. תעודה זו הכתובה בשפה הערבית שהיתה מדוברת בארץ ישראל מאמצע תקופת הגאונים ואילך קרויה 'חובות הצום של חדשי השנה' ויש בה רשימה ארוכה של ימי צום שונים. כמו בתעודות אחרות גם תעודה זו מציינת את י"ח אייר כיום צום, אך בתוספת הערה מסתורית שטיבה אינו נהיר. וכך נכתב בתעודה: "צמו בי"ח בו בגלל מות יהושע והיה בו רעש". כלומר פרט לפטירת יהושע אירע ביום רעש אדמה.

איזכור הרעש מעורר סקרנות – רעשי אדמה רבים פקדו את ארץ ישראל. מדוע ראו חכמי ארץ ישראל לגזור צום דוקא לזכר רעש מסוים זה? האם יש בידינו מקורות הסטוריים שיוכלו לשפוך אור על תעלומה זו, לחשוף את מועד הרעש ולשפוך אור על נסיבותיה? יתכן שהתשובה לכך חיובית, אולם לשם כך עלינו להתוודע לעוד פרק עלום בתולדות עם ישראל.

## יולינוס קיסר ובנין בית המקדש

בשנת 363 לספירת הנוצרים, כשלוש מאות שנה לאחר חרבן הבית, יצא הקיסר הביזנטי יולינוס בהודעה דרמטית לפיה יתאפשר ליהודים לבנות מחדש את בית המקדש ולחדש את עבודת הקרבנות. הכרזה זו לא נבעה מאהבת ישראל אלא מאיבה עמוקה שרכש הקיסר כלפי הנוצרים ובשל כך אף כינוהו הקיסר הכופר. הקיסר רצה לעקור את הנצרות ולהשיב את האימפריה הרומית לדת הפגנית הקדומה. כדי לערער את מעמד הנצרות הוא בקש לרומם את קרן היהדות בבחינת 'האויב של אויבי' – ידידי. הנבואה המרכזית בנצרות היא שהיהודים לא ישובו לארצם לעולם ולא יקימו מחדש את בית מקדש, הקיסר בקש להוכיח את טעותם ולערער בכך את אמונתם.

בעקבות הצהרת יולינוס החלו היהודים בהכנות מעשיות לבניית המקדש וריכוזו לשם כך חומרי גלם בהר הבית. בסופו של דבר הסתיימה הפרשה בצורה מאכזבת. ספרי ההסטוריה יודעים לספר על תאונה מסתורית ששיבשה את עבודות הבניה ומותו של הקיסר במלחמה כעבור זמן קצר ביטלה את התכנית לחלוטין. (לפי גרסה אחת חיל נוצרי הוא שהתנקש בקיסר והרגו).

לאחרונה פרסם חוקר גוי עדות כתובה בשפה הארמית-סורית אותה כתב הבישוף קיריליוס, מי שהיה בישוף ירושלים בתקופת יולינוס. באגרת זו צץ שוב במפתיע התאריך המסתורי שאחר תולדותיו אנו תרים – י"ח באייר. וכך כותב הבישוף: "יולינוס התיר ליהודים לבנות את בית המקדש והללו תכננו להניח את יסודותיו ביום... י"ח באייר".

הבישוף מספר כיצד בלילה שלאחר מכן ארעה לפתע רעידת אדמה עזה, הרסה את כל הבניה והותירה הרגים רבים ברחבי ארץ. באותה שעה פרצה גם להבה מסתורית מהאזור המכונה היום 'אורות שלמה', הרגה כמה פועלים וכילתה את חומרי הגלם שהוכנו לבניה. הבישוף מסיים כי זמן קצר לאחר מכן נפל הקיסר בקרב ותקות היהודים נגזזה.

"כאשר קראתי את הדברים, נדהמתי", מספר הרב קוסמן, "החוקר הגוי שתרגם את מכתב הבישוף הבחין במשמעותו של תאריך י"ח באייר וציין כי בקרב היהודים זהו "חצי חג", אולם הוא כמובן לא ידע להוסיף מאומה מעבר לכך".

## הפזל נשלם

כאשר מצרפים את פרשת יולינוס קיסר עם התעודה שנחשפה בגניזה המתארת את יום י"ח באייר כיום צום בגלל 'הרעש שהיה בו', מתחילים חלקי הפזל ליפול למקומם. כעת ניתן לשער בדרגה גבוהה של ודאות כי 'הרעש' המוזכר ברשימת הצומות, זהה לרעש שעליו סיפר הבישוף הירושלמי. שניהם מדברים על רעידת אדמה שהשביתה את הכונה להקים מחדש את בית המקדש. מעתה נבין את חשיבותו ההסטורית של רעש זה. לא יפלא שהיום הזה נקבע כיום צום לדורות על ההזדמנות שהוחמצה מכיון שלא היה הדור ראוי לחדוש עבודת הקרבנות.

## בונים את בית המקדש

פרט אחד אחרון עשוי להשלים את הפסיפס ההסטורי

ולהפיץ אור על חשיבותו של יום י"ח אייר – ל"ג בעומר. המתבונן בפסוקי המקרא יבחין כי כל בתי המקדש נבנו בחדש אייר. על מקדש שלמה נכתב "בִּשְׁנֵה הָרְבִּיעִית יִסַּד בֵּית ד' בְּיָרַח ז'ו" היינו בחדש אייר. גם בימי עזרא ונחמיה הונחו יסודות המקדש בחדש אייר ככתוב בספר עזרא פרק ג' פסוק ח'. בכתוב לא התפרש באיזה יום בחדש הונחו יסודות המקדש, אבל העובדה שהנסיון להקמת המקדש השלישי נעשתה גם היא בחדש אייר מספקת קצה רמז שיש בו כדי להעלות רעיון מסעיר - שמא נשתמר בידי בני ישראל מסורת לפיה היסודות לשני בתי המקדש הונחו ביום הי"ח לחדש ומסבה זו הקפידו שהיסודות לבנין בית שלישי יונחו דוקא ביום זה. אם נכונה השערה זו אזי חשיבותו המקורית של יום י"ח אייר-ל"ג בעומר הוא בגלל היותו היום שבו הונחו היסודות להקמת בתי המקדש!

אולי זהו הזכרון ההסטורי העמום שהשתמר במרוצת הדורות ובגיננו נקבעו הימים האלו כימי שמחה. אם נכונה השערה זו אזי יותר משקשור יום ל"ג בעומר למירון, הוא קשור לירושלים ולבית המקדש.

ודברי ה'חתם סופר' שקשר בין ל"ג בעומר, לבנין ירושלים, מאירים עתה שבעתיים. "אין משמעות הלכתית למחקר זה", מסכם הרב קוסמן את שיחתו המרתקת עמנו "עם ישראל הכריע לקיים את היום הזה כיום שמחה ולא כיום צום. אולם מפליא להיווכח כמה מאורעות שזורים בתאריך הזה – ל"ג בעומר".